

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова
Протокол №_ від «_» березня 2017 р.
Голова Приймальної комісії

Андрущенко В. П.

“Рекомендовано”

Вченою радою Факультету
педагогіки і психології

Голова Вченої ради

Бондар В. І.

Програма

Додаткового фахового випробування

з педагогіки, історії педагогіки та дошкільної педагогіки

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,

при вступі на навчання для здобуття ступеня

«Магістр»

на базі здобутого ступеня

«Бакалавр»

Спеціальність «Дошкільна освіта»

Київ 2017 р.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Програма вступних випробувань розроблена на основі Типових навчальних програм підготовки фахівців дошкільної освіти освітньо-кваліфікаційних рівнів «Бакалавр» і спрямована на виявлення рівня сформованості професійної компетентності випускників у відповідності до Державних стандартів вищої освіти.

До змісту програми включені наступні фахові курси: «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Дошкільна педагогіка».

На основі змісту програми визначено орієнтовні питання вступних випробувань. Структура білету складається з двох теоретико-методичних питань комплексного характеру та розв'язання педагогічної задачі або ситуації. Комплексний характер білету дає можливість виявити професійну компетентність вступника, бачення та розуміння актуальних проблем дошкільної освіти, рівень теоретичної підготовленості до навчання на освітньому ступені «магістр» та сформованості практичних фахових умінь.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТА НА ДОДАТКОВОМУ ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ

Рівень	Кількісна характеристика рівня	Характеристика відповідей абітурієнта	
		На питання теоретичного змісту	На питання практичного змісту
Низький	100-123 балів	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, а тому дає відповідь не по суті поставлених запитань. Не розуміє педагогічних термінів, не орієнтується в сучасних наукових дослідженнях в галузі «Дошкільної освіти», не володіє професійними знаннями	Нездатний виконати творче педагогічне завдання на фаховому рівні. Не бачить актуальних педагогічних проблем, не знаходить адекватних способів їх вирішення в процесі проектування форм взаємодії з дітьми, вихователями
Задовільний	124-149 балів	Відповіді на питання білету носять частковий характер. Знання та розуміння педагогічних термінів поверхове, відсутнє уміння обґрунтовувати власну думку	Недосконало використовує фахові знання в процесі виконання творчих завдань, не бачить глибини педагогічних проблем, не знаходить найбільш ефективних способів їх вирішення в процесі проектування форм взаємодії з дітьми, вихователями
Достатній	150-174 балів	Відповіді на питання білету правильні та достатньо повні. Абітурієнт оперує педагогічними термінами без особливих труднощів, вміє логічно побудувати відповіді на поставлені питання, орієнтується в галузі виховання і навчання дітей дошкільного віку, логічно обґрунтовує власну думку.	Вміє використовувати теоретичні знання для виконання творчих завдань, ставити педагогічні проблеми та знаходити способи їх вирішення в процесі проектування форм взаємодії з дітьми, вихователями
Високий	175-200 балів	Абітурієнт дає правильні та розгорнуті відповіді на	Ефективно використовує теоретичні знання для

		питання білету. Глибоко розуміє значення педагогічних термінів та вільно ними оперує. Різнобічно аналізує закономірності розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку. Переконливо обґрунтовує власну думку.	виконання творчих завдань, цілісно бачить і вирішує педагогічні проблеми в процесі проектування форм взаємодії з дітьми, вихователями
--	--	---	---

Якщо абітурієнт підчас вступного випробування з конкурсного предмету набрав 100-123 бали, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДОДАТКОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Програма укладена на основі програми з педагогічних дисциплін: підготовка бакалаврів, спеціалістів, магістрів та аспірантів у педагогічному університеті. Ч.І. Теорія та історія педагогіки/ Автори та укл. Л. Вовк, О. Падалка, Г. Панченко.– К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. - 239с.

3.1. Зміст програми з «Педагогіки»

Тема 1. Педагогіка як наука, її роль у розвитку суспільства.

Предмет, об'єкт і функції педагогіки; основні категорії педагогіки; педагогічний процес як цілісність; педагогічна діяльність, своєрідність об'єкта педагогічної діяльності. Педагогіка як соціальна наука. Науково-теоретична, прогностична і практична функції педагогіки. Тенденції до диференціації та інтеграції педагогічних знань. Система педагогічних наук, зв'язок педагогіки з іншими науками.

Тема 2. Методологія і методи науково-педагогічних досліджень.

Поняття про методологію педагогіки; система методів і методика педагогічного дослідження: емпіричні методи; теоретичні методи; статистико-математичні методи; вивчення, узагальнення та впровадження передового

педагогічного досвіду в практику навчання та виховання. Системний підхід до дослідження педагогічних явищ.

Тема 3. Розвиток, виховання і соціалізація особистості.

Процес розвитку особистості, його рушійні сили і закономірності; спадковість, середовище і виховання у розвитку і формуванні особистості; сутність соціалізації і її етапи; роль навчання у розвитку особистості; діяльність і спілкування у розвитку особистості; фактори соціалізації і формування особистості; дитина як суб'єкт і об'єкт виховання.

Тема 4. Педагогічна діяльність і особистість учителя.

Соціальні функції вчителя; педагогічна майстерність, шляхи оволодіння нею. Педагогічне спілкування; педагогічна етика та педагогічний такт учителя. Психологічна структура діяльності вчителя; творчий характер педагогічної діяльності. Джерела педагогічної творчості.

Тема 5. Дидактика як теорія освіти і навчання.

Дидактика: її об'єкт, предмет і функції; основні категорії дидактики. Процес навчання як цілісна система; двобічний характер процесу навчання. Структурні елементи процесу навчання: мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, результати навчання. Структура діяльності вчителя в навчальному процесі. Учіння як система пізнавальних дій, спрямованих на вирішення завдань навчання.

Тема 6. Види і сучасні концепції навчання, їх характеристика

Характеристика пояснювально-ілюстративного навчання; його можливості і обмеження. Сутність проблемно-пошукового навчання; організація діяльності учня і вирішення навчальної проблеми. Особливості взаємодії учителів та учнів при програмованому навчанні; нові тенденції у програмованому навчанні. Сучасні концепції навчання: концепція П.Я.Гальперіна та Н.Ф.Талізної. Концепції Занкова Л.В., Давидова В.В., Ельконіна Д.Б. Нові педагогічні технології.

Закони і закономірності процесу навчання. Характеристика принципів педагогічної діяльності, шляхів їх реалізації та вимог до реалізації принципів навчання.

Тема 7. Зміст освіти в сучасній школі

Поняття про зміст освіти. Найсуттєвіші фактори, що впливають на зміст освіти в період соціально-економічних перетворень. Тенденції до гуманізації і гуманітаризації освіти. Наукові основи визначення змісту освіти; компоненти змісту освіти (базовий та елективний); критерії відбору змісту освіти. Проблема диференціації навчання і тенденції до забезпечення єдиного освітнього стандарту.

Тема 8. Методи, засоби навчання.

Методи і прийоми навчання як дидактична категорія. Специфічні ознаки методів навчання; структура і функції методів навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання у сучасній дидактиці. Класифікації методів навчання: на основі зовнішніх форм їх прояву; на основі внутрішнього логічного шляху засвоєння знань учнями; на основі рівня пізнавальної

самостійності і активності учнів. Загальна стратегія вибору методів і прийомів навчання.

Поняття і функції дидактичних засобів; типологія і характеристика дидактичних засобів, їх роль в оптимізації та інтенсифікації навчального процесу; роль і функції візуальних, аудіальних, аудіо-візуальних засобів. Організаційно-педагогічні умови ефективного використання дидактичних засобів; проблеми комп'ютеризації навчання.

Тема 9. Організаційні форми навчання.

Поняття про форми організації навчання. Вимоги до сучасного уроку в школі. Типологія і структура уроків. Планування уроку (тематичне і поурочне). Шляхи підвищення ефективності уроку. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на сучасному уроці – індивідуальна, групова, фронтальна, їх поєднання; взаємонавчання; самостійна робота учнів на уроці; нестандартний урок.

Багатоманітність форм організації навчання; використання різноманітних форм навчальної роботи в залежності від цілей навчання і вікових особливостей дітей; особливості проведення лекційних і семінарських занять, ділових ігор, практикумів, тренінгів в старших класах; екскурсії, їхні види, методика проведення.

Тема 10. Діагностика і оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Діагностика і діагностування навчальної діяльності учнів як складова частина цілісного педагогічного процесу. Сутність і функції контролю та оцінки навчальних досягнень. Психолого-педагогічні вимоги до контролю та оцінки шкільних досягнень. Правила обліку успішності.

Тема 11. Виховання як педагогічний процес індивідуального становлення особистості.

Виховний процес як педагогічна взаємодія. Виховний вплив (взаємовплив) у вихованні особистості і його параметри: інтенсивність і складність; соціально-обумовлені якості особистості як об'єкта виховання; рушійні сили процесу виховання; особливості виховного процесу в школі; сучасні підходи до виховання. Теорія виховання як частина педагогіки. Специфіка процесу виховання, його відмінності від процесу навчання; співвідношення виховання і самовиховання; проблема мети виховання у сучасній педагогічній науці; критерії ефективності виховного процесу.

Найважливіші принципи процесу виховання: принцип цілеспрямованості, принцип гуманізму, принцип поєднання вимогливості і поваги до особистості, принцип опори у вихованні на позитивні якості особистості; принцип поєднання колективного і індивідуального у вихованні; принцип індивідуального підходу у вихованні, принцип активності і самодіяльності вихованця; принцип виховання у процесі суспільно ціннісної діяльності.

Тема 12. Методи управління вихованням.

Поняття “методу”, “прийому” і “засобу” виховання; сутність і основні підходи до класифікації методів виховання. Сучасні підходи до класифікації методів виховання: методи формування суспільної свідомості, методи

формування досвіду поведінки і діяльності, методи мотивації і стимулювання поведінки, методи керівництва самовихованням школярів. Особистісна орієнтованість методів виховання у сучасній школі.

Тема 13. Діяльність як основа виховання особистості

Формування особистості в діяльності як закономірність виховного процесу. Основні види діяльності школярів - гра, учіння, різноманітні види праці; спілкування як провідний вид діяльності. Вимоги до діяльності у виховному контексті: мотивація діяльності, характеристика взаємин суб'єкта в діяльності, активність і самоактивність та самоорганізація виховання у процесі діяльності. Виховні можливості навчальної діяльності.

Психолого-педагогічна сутність самовиховання, його структура: самопізнання, самосвідомість, самоконтроль. Педагогічні функції та зміст самовиховання; форми і методи самовиховання особистості.

Перевиховання як педагогічний процес. Попередження правопорушень серед учнів. Структура правової свідомості: правова освіченість, правові і політичні почуття, правове мислення; зміст правової культури особистості. Мета і зміст правового виховання школярів різних вікових груп.

Тема 14. Особистість у системі колективних відносин

Свобода і відповідальність у вихованні особистості і формування колективістських взаємин між учнями. Колектив як середовище морально-духовного розвитку особистості. Типи дитячих колективів (за об'ємом, за часовим критерієм, за провідною діяльністю); динаміка розвитку учнівського колективу; збалансованість самостійного розвитку особи, дотримання її прав і свобод.

Суперечності і конфлікти у вихованні. Сутність конфлікту, його структура. Види конфліктних ситуацій.

Психолого-педагогічна необхідність діагностики особистості у виховній діяльності педагога. Діагностика і діагностування. Критерії і показники особистої вихованості (сучасні підходи). Виховуваність і вихованість.

Тема 15. Родинне виховання

Пріоритетність родинного виховання. Функції сім'ї; виховні орієнтири сім'ї: Умови успішного виховання дітей у сім'ї. Підготовка молоді до сімейного життя.

Тема 16. Класний організатор і виховання особистості. Школотзнавство.

Функції класного організатора. Його обов'язки; стиль керівництва класом; Класний керівник і облік. Робота класного керівника з батьками та громадськістю.

Органи управління освітою в Україні: їх функції та структура. Принципи управління освітою : державотворення, науковості, демократизації, гуманізації, цілеспрямованості, плановості, компетентності, оптимізації.

Права, обов'язки та функції керівників навчально-виховною роботою школи.

3.2. Програма з історії педагогіки

Тема 1. Історія педагогіки як галузь педагогічної науки

Виділення історії педагогіки, як окремого напрямку наукових знань в системах світової, вітчизняної науки. Предмет і завдання історії педагогіки. Основоположні принципи вивчення. Педагогічне, соціальне, культурологічне значення історії педагогіки. Зв'язок історії освіти і педагогічної думки з історією матеріальної і духовної культури.

Тема 2. Становлення та інституціалізація історії педагогіки в Україні

Започаткування інституціалізації історико-педагогічних знань в Європі та Україні (XIX ст.) Джерела і методи вивчення історії педагогіки. Значення знань з філософії, історії культури, етнографії, культурології, філософії освіти, психології при вивченні історії педагогіки.

Тема 3. Виховання, освіта і думка на заселених територіях, в країнах і містах – праатьківщинах світової і вітчизняної цивілізацій (Європа, Схід, Україна. Стародавня доба.)

Поява виховання як особливого виду суспільної діяльності. Організовані форми виховання. Походження педагогічної термінології. Освіта в країнах стародавнього Сходу. Античність. Афіньська і спартанська системи виховання. Міста українського Причорномор'я – Херсонес, Ольвія, Пантікапей - носії афіньської системи освіти. Теоретичне обґрунтування виховання та освіти в працях Платона, Арістотеля, Демокріта, Сократа. Римська система освіти.

Тема 4. Виховання і навчання в епоху середньовіччя (V-XVII ст.). Започаткування класичних освітніх ідеалів через діяльність середньовічних університетів.

Педагогічна думка середньовічного Сходу. Християнська релігія і освіта. Освіта у Візантії VI-XV ст. Освіта у Болгарії XI-XIII ст. Нові типи навчальних закладів XIII-XIV ст. (цехові гільдійські школи). Рицарська система виховання, погляди на її педагогічну та суспільну сутність. Середньовічні університети. Перші слов'янські університети в Західній Європі. Започаткування демократичних освітніх ідеалів. Класична освіта. Витоки і особливості. Педагоги-гуманісти епохи Відродження і Реформації.

Тема 5. Освіта і педагогічна думка в Україні і на територіях країн ближнього зарубіжжя (IV-XIII ст.ст.)

Розвиток освіти та педагогічної думки в Київській Русі. Пам'ятки народної педагогіки епохи Київської Русі. Поява письма. Запровадження християнства і перші школи. Православне християнство як етнокультурна домінанта історії освіти і педагогічної думки. Інтерпретація загальнолюдських цінностей, орієнтація на самовдосконалення як складові православної духовності і педагогіки у Київській Русі. Пам'ятки педагогічної літератури. Культура на території Київської Русі. Розвиток шкільництва в Галицько-Волинській державі.

Тема 6. Освіта в Україні та сусідніх з нею регіонах (XIII– середина XVIII ст. ст.). Демократизм і гуманізм у діяльності братських шкіл України і Білорусії.

Учнівство на землях України. Народна просвітницька толока як особливість української ментальності.. Започаткування общинних,

приходських закладів поширення знань. Першодрукарі С.Фіоль, С.Дропан (XV ст.), І.Федоров (XVI ст.). Освіта регіонів України. Братські школи. Києво-Могилянська Академія: засновники і діячі, особливості змісту навчання. Педагогічна думка України епохи Відродження (Іван Вишенський, Герасим Смотрицький, Кирило Ставровецький, Єпіфаній Славинецький, Памва Беринда, Феофан Прокопович). Започаткування реальної освіти і перших світських навчальних закладів. Участь освітніх діячів України у реформаційних процесах (Симеон Полоцький, Феофан Прокопович). Граматика Мелентія Смотрицького (1648 р.). Запорізька Січ і її вплив на освіту та мораль в Україні. Харківський, Переяславський, Чернігівський колегіуми.

Тема 7. Освіта і педагогічна думка в Західній Європі (XVII– поч. XVIII ст). Педагогічна система Яна Амоса Коменського. Особливості генезису двох напрямків освіти: класичної і реальної.

Я.А. Коменський - виразник демократичних і гуманістичних ідей педагогіки. Я.А.Коменський про організацію освіти і навчальної діяльності. Праці “Велика дидактика”, “Світ чуттєвих речей в малюнках”. Я.А. Коменський про вчителя. Поширення ідей Я.А.Коменського в Україні. Започаткування системи освіти у різних країнах. Педагогічна концепція Джона Локка. Співвідношення ідей Дж.Локка з реформуванням освіти у різних країнах на різних стадіях суспільної історії.

Тема 8. Світова і вітчизняна освіта та педагогічна думка XVIII - поч. XIX ст. Визначальні напрями освіти і педагогіки Західної Європи.

Жан-Жак Руссо - представник гуманістичного напряму західноєвропейської педагогіки. Послідовники теорії вільного виховання Руссо в історії світової та вітчизняної педагогічної думки (Л.Толстой, К.Вентцель, М.Монтессорі, В.Сухомлинський, Ш.Амонашвілі). Зміни у змісті класичної освіти у XVIII-поч.XIX ст. Статут народних училищ (1786р.). Реальні навчальні заклади в Німеччині. Статут 1804 р. Перші державні гімназії і українська освіта.

Суспільно-політичні умови на терені України. Освітня політика урядів Росії, Австрії, панської Польщі на землях України. Денаціоналізація українського суспільства, її вплив на освітній процес. Шкільництво у Східній Галичині, Буковині та на Закарпатті. Педагогічна думка середини XVIII ст. (Мануїл Козачинський, Яків Козельський та ін.). Г.С.Сковорода – виразник педагогічного ідеалу гуманізму і народності.

Створення національних систем освіти. Започаткування обов’язкової загальної, початкової освіти (друга пол. XIX ст.). Педагогічна діяльність і педагогічні ідеї І.Г.Песталоцці. Пошуки інноваційності освіти в середині XIX ст. Розробка проблем розвиваючого і виховуючого навчання. І.Ф.Герbart - теоретична розробка психолого-педагогічних проблем, суті і складових педагогічного процесу. А.Дістервег - принципи культуровідповідності, теорія розвиваючої освіти. Г.Спенсер - тенденції реальної освіти. Ф.Фребель - теоретичні праці. Соціалісти-утопісти. Р.Оуен про зв’язок навчання з виробничою працею. Загальноосвітня школа середини XIXст. у розвинених

країнах США, Англії, Франції, Німеччини, Японії, Австралії. Вплив світових суспільно-політичних і освітніх процесів на освіту в Україні.

Тема 9. Тенденції вітчизняної освіти і педагогічного пошуку в контексті філософії освіти I пол. XIX ст. в Україні. Педагогічна діяльність і погляди К.Д. Ушинського. Громадсько-педагогічний рух в Україні (середина XIX ст.).

Започаткування організації державної системи освіти. Тенденції побудови народної освіти в Україні. Типи навчальних закладів в Україні (I пол. XIX ст.): початкова освіта; середні навчальні заклади: гімназії; ліцеї; жіночі навчальні заклади; університети. Відкриття університетів та їх вплив на загальноосвітній стан і національно-освітній процес в Україні.

Світоглядні основи формування педагогічних поглядів К.Ушинського. Демократичні і гуманістичні особливості концепції освіти за К.Ушинським. Свобода як необхідна умова моральності. Ідея народності виховання К.Ушинського. Дидактика К.Ушинського. Порівняльні оцінки європейської вітчизняної освіти. К.Ушинський про освітнє поле України. Послідовники К.Ушинського в Україні.

Демократичні та гуманістичні концепції освіти (М.Пирогов, М.Корф, Х.Алчевська, Л.Толстой та ін.). Освітня діяльність земств і громадсько-просвітницьких товариств в Україні.

Тема 10. Національно-освітні концепції I пол. XIX ст. Персоналії, які їх репрезентували.

Обґрунтування і відстоювання національної освіти в Україні. Кирило-Мефодіївське братство. Освітня програма. Т.Шевченко про освіту і виховання. Національна школа Галичини. “Русалка Дністрова” – національно-освітній міст між регіонами України (М.Шашкевич, І.Вагилевич, Я.Головацький). Йосип Левицький - сподвижник освіти Галичини. О.Духнович - представник культурно-освітнього руху Закарпаття, автор одного з перших українських букварів. М.Драгоманов і представники Старої Громади.

Демократичні основи статутів братських шкіл України. Демократична і гуманістична спрямованість педагогіки Я.А.Коменського. Освітньо-виховні ідеали в Україні за епохи козацтва. Особистість у спадщині європейських філософів і педагогів XVII – XVIII ст. Проблема розумового виховання у рецепції представників XVIII – I пол. XIX ст. (Г.Сковорода, М.Корф, М.Драгоманов, К.Ушинський). К.Ушинський. Праця “Людина як предмет виховання”. Рух на “нове виховання” (к. XIX – поч. XX ст.). Спрямованість педагогіки А.Макаренка в умовах авторитарно-адміністративного впливу на виховання. Педагогічна спадщина В.Сухомлинського у контексті світового педагогічного пошуку гуманістичного виховання. Демократизація суспільства і концепція особистісно орієнтованої системи освіти.

Тема 11. Особливості педагогічного пошуку зарубіжної освіти і науки в XX ст. Особливості педагогічної традиції в Україні кінця XIX - початку XX ст. Зарубіжна освіта і педагогіка кінця XIX – початку XX ст. та український педагогічний пошук.

Відтворення стану і потреб народної освіти різних регіонів України в діяльності прогресивних українців епохи (І.Франка, Лесі Українки, М.Коцюбинського, В.Стефаника та ін.). Відстоювання і структурування національно-освітніх ідеалів (діяльність і погляди М.Грушевського, С.Русової, І.Нечуя-Левицького, І.Стешенка, Я.Чепіги та ін.). Представники демократичного напрямку освітньої діяльності (Т.Лубенець, С.Васильченко, С.Сірополко та ін.).

Особливості систем освіти у зарубіжних країнах. Започаткування педагогічного руху нового виховання. Діячі цього педагогічного напрямку: О.Декролі, Е.Демолен, Дж.Дьюї. Опрацювання ідей вільного виховання. Представники педагогіки дії та експериментальної педагогіки. Українська педагогічна інтелігенція, її освітньо-сподвижницька діяльність. Педагогічна преса початку ХХ ст. Українська педагогічна періодика про співвідношення різних освітньо-виховних ідеалів.

Тема 12. Освіта у період національно-визвольних змагань (1917-1921 рр.).

Центральна Рада і створення першої в Україні системи освіти. Перший Міністр освіти УНР І.Стешенко. Педагогічна думка періоду національно-визвольних змагань (С.Русова, І.Огієнко, Я.Чепіга, С.Сірополко та ін.). Діяльність українських урядів на запровадження освіти (1919-1921 рр.). Визначальні особливості змісту освіти. Освітні перетворення на теренах Західної України.

Розвиток школи і педагогічних кадрів в Україні в 20-ті рр. ХХ ст. Демократичні принципи освіти. Відродження національно-освітніх ідеалів. Становлення освіти за радянської влади. Процеси українізації суспільного життя, освітньої галузі України. Роль В.Затонського, М.Скрипника у відродженні української школи. Проблема підготовки вчителя. ІНО. Київський ІНО. Етапи становлення. Педагогічна наука. С.Ананьїн, П.Блонський, С. Шацький, А.Пінкевич, Г.Костюк. Розвиток школи та педагогічної думки у Західній Україні (О.Барвінський, Є.Ярошинська, С.Ковалів, М.Підгірянкя). Педагогічна діяльність А.Волошина.

Тема 13. Освіта і педагогічна наука в 30-ті — 40-ві рр. Освітні реформи та контрреформи. Досвід А.Макаренка у контексті епохи.

Педагогіка розвитку особистості та авторитарні інструментарії їх впровадження. Авторські концепції навчання і виховання: Педагогічна концепція і педагогічний досвід А.Макаренка. Педагогічні ідеї - альтернативні існуючій ідеології (Г.Ващенко та ін.).

Тема 14. Особливості пед. пошуку зарубіжної освіти і науки в ХХ ст.

Зарубіжні системи освіти. Авторські педагогічні концепції (С.Френе, Вальдорфська педагогіка та ін.). Тенденції підготовки вчителя у зарубіжних системах освіти. Особистісна орієнтованість педагогічних теорій прагматизму (Д.Дьюї), неопрагматизму (А.Комбс), екзистенціалізму (М.Хайдеггер, К.Ясперс, Ж.П.Сартр). Пріоритетні проблеми освіти і виховання. Соціальна і біологічна детермінанти виховання. Представники гуманістичної школи

А.Маслоу, К.Роджерс та ін. Освіта в умовах полікультурного та інформаційного середовища.

Тема 16 Освіта та педагогічна наука у другій половині ХХ ст. Особистісно орієнтовані педагогічні концепції демократичної спрямованості.

Пошуки відповідності змісту освіти світовому рівню. Реформи 50-60-х рр. Освіта і науково-технічний прогрес в 60-80-ті рр. Особистісно орієнтовані педагогічні концепції гуманістичної і демократичної спрямованості. Педагогічна концепція гуманістичної орієнтації В.О.Сухомлинського. Освітні реформи і контрреформи у другій пол. ХХ ст. Педагогічна спадщина С.Чавдарова, М.Грищенко, О.Руська, С.Литвинова, Г.Костюка, В.Смаля та ін. Освітні інновації. Реформа 1984р.

Порівняльний аналіз педагогіки “нового виховання” та досвіду А.Макаренка, В.Сухомлинського, Ш.Амонашвілі. Академія педагогічних наук України. Становлення освіти і педагогічної науки в Україні на етапі духовного та державного відродження (90-ті рр.).

Тема 17. Освітній простір вітчизняної та світових культур (кінець ХХ – ХХІ ст.).

Соціокультурні умови 80-х років та реформування вітчизняної педагогічної освіти: процес лібералізації управління в умовах центрально-союзної структури (перша пол. 80-х рр.); вирізнення національно-освітніх ознак педагогічної освіти (друга пол. 80-х рр.). Соціально-інтегруючі завдання вітчизняної педагогічної освіти у кінці ХХ ст.: завдання витвору людини; освітня функція вчителя; соціально-значущі функції вчителя (громадянська, національна та соціальна). Тенденції підготовки вчителя у зарубіжних системах освіти.

Тема 18. Освіта та педагогічна наука на етапі державного духовного та національного становлення.

Демократизація суспільства і особистісна орієнтованість системи освіти. Відродження національних і духовних цінностей освіти. Особливості базового змісту сучасної освіти. Спрямування і характер державних і недержавних закладів освіти. Державна національна програма “Освіта” (“Україна ХХІ століття”). Визначальні тенденції педагогічної науки.

3.3 Програма з дошкільної педагогіки

Тема 1. Сучасна система дошкільної освіти.

Завдання та принципи функціонування дошкільної освіти у світлі Закону України «Про дошкільну освіту». Дошкільні заклади в системі національної освіти. Типи дошкільних закладів та їх функції.

Історія створення і вдосконалення програм виховання і розвитку дітей в дошкільному навчальному закладі. Особливості структури і змісту, принципи побудови програм. Базовий компонент дошкільної освіти. Характеристика сучасних програм виховання в дошкільних навчальних закладах: «Я у світі», «Дитина», «Впевнений старт», «Дитина в дошкільні роки», «Українське дошкілля» та ін.

Тема 2. Виховання та розвиток дітей раннього віку.

Особливості розвитку і виховання дітей раннього віку. Провідна роль сім'ї у вихованні дітей раннього віку. Вікові етапи та особливості розвитку дітей першого року життя. Організація життя і виховання дітей першого року життя.

Провідні лінії розвитку і завдання виховання дітей другого року життя. Методика проведення режимних процесів. Характеристика різних видів діяльності: ігри, ігри-заняття, предметна діяльність.

Характеристика і завдання виховання дітей третього року життя. Криза трьох років. Зміст виховної роботи з дітьми третього року життя. Засвоєння дітьми правил поведінки, спілкування з ровесниками та дорослими.

Організація і методика проведення режимних процесів, ігор-занять та самостійної діяльності.

Тема 3. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.

Фізичний розвиток і фізичне виховання. Завдання та умови фізичного виховання. Сучасні дослідження про можливості фізичного розвитку та підвищення рухової активності дітей (О.Л. Богінч, Е.С. Вільчковський, Т.Дмитренко та інші).

Завдання фізичного виховання. Засоби фізичного виховання: сили природи (сонце, повітря, вода), гігієнічні фактори, режим, харчування, фізичні вправи.

Методи і прийоми фізичного виховання дошкільників. Співпраця з родинами у фізичному вихованні дітей.

Тема 4. Розумове виховання дітей дошкільного віку.

Необхідність розумового виховання дітей у дошкільному віці. Значення розумового виховання у розвитку особистості дитини та підготовці до навчання у школі.

Завдання і зміст розумового виховання. Засоби розумового виховання: гра, праця, навчання, ігрова діяльність.

Сенсорний розвиток як передумова розумового розвитку дошкільників. Сенсорний розвиток дітей в педагогічних системах Я.А. Коменського, Й.Г. Песталоцці, Ф. Фребеля, М. Монтессорі, Є. Тихеєвої, С. Русової.

Завдання, зміст і засоби сенсорного виховання дошкільників.

Своєрідність процесу навчання дітей дошкільного віку. Формування основ навчальної діяльності в дошкільному віці. Керівна роль вихователя в організації процесу навчання.

Тема 5. Моральне виховання дітей дошкільного віку.

Народна, класична та сучасна педагогіка про необхідність морального виховання дітей з раннього віку.

Завдання і зміст морального виховання дітей дошкільного віку. Засоби морального виховання. Моральне виховання в різних видах діяльності. Методи і прийоми морального виховання, особливості їх використання у різних вікових групах.

Виховання любові до батьківського дому, до матері, батька, рідних, і близьких. Виховання любові до України, поваги до традицій і культури українського народу.

Виховання у дошкільників почуття колективізму. Умови формування дитячого колективу. Методика виховання основ колективізму та дружби у дошкільників.

Виховання дисциплінованості та культури поведінки у дошкільників. Норми і правила поведінки для дітей дошкільного віку. Культура спілкування – важлива складова культури поведінки дітей. Виховання взаємоповаги та взаємодопомоги у дітей. Методика виховання дисциплінованості і культури поведінки.

Дитячі скарги і ставлення до них вихователя. Виховання моральних рис характеру в дошкільному віці: сміливості, рішучості, наполегливості, доброти, чуйності, милосердя, гуманізму, життєрадісності, скромності, чесності і правдивості.

Співпраця з родинами у моральному вихованні дітей.

Тема 6. Трудове виховання дітей дошкільного віку.

Народна та класична педагогіка про необхідність трудового виховання дітей з ранніх років. Своєрідність праці дітей дошкільного віку.

Завдання трудового виховання в дошкільному навчальному закладі. Види і зміст дитячої праці в різних вікових групах. Основні форми організації праці дітей в дошкільних навчальних закладах.

Місце праці в режимі дня дошкільного навчального закладу. Педагогічні та гігієнічні вимоги до організації праці дітей.

Співпраця з сім'єю з питань трудового виховання дітей.

Тема 7. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.

Характеристика понять «естетичне» і «художнє» виховання. Необхідність естетичного виховання дітей з ранніх років.

Завдання та зміст естетичного виховання, основні засоби естетичного виховання. Своєрідність методів естетичного виховання дошкільників.

Значення свят та розваг для різнобічного розвитку дітей, формування у них активної та життєрадісної позиції.

Освітньо-виховне значення різних видів дозвілля в дошкільному навчальному закладі, їх місце в розпорядку дня.

Співпраця з сім'єю з питань естетичного виховання дітей.

Тема 8. Ігрова діяльність дітей дошкільного віку.

Гра – провідна діяльність дошкільників, соціокультурний характер гри. Ігри як засіб виховання та умова різнобічного розвитку дітей. Роль гри в організації життя дітей дошкільного віку. Місце гри в педагогічному процесі дошкільного навчального закладу.

Класифікація ігор та їх характеристика. Творчі ігри та ігри з правилами, особливості їх організації та прийоми керівництва ними.

Дидактична гра та її особливості. Структура дидактичної гри. Види дидактичних ігор, педагогічне керівництво ними.

Роль іграшки в розвитку ігрової діяльності дошкільників. Види іграшок та їх характеристика. Українська народна іграшка, її педагогічна та художня цінність.

Вимоги до іграшок, їх використання в освітньо-виховній діяльності.

Тема 9. Загальні основи дошкільної дидактики.

Особливості навчання дітей дошкільного віку. Зміст навчання дітей дошкільного віку. Форми організації навчання дітей в дошкільних навчальних закладах.

Методи та прийоми навчання дітей дошкільного віку, їх класифікація. Заняття - основна форма організації навчання в дошкільному навчальному закладі. Типи і види занять. Організація, обладнання і методика проведення занять в різних вікових групах. Сутність освітньо-виховної роботи на заняттях.

Тема 10. Співпраця дошкільного навчального закладу і сім'ї.

Роль сім'ї у вихованні дітей. Особливості сімейного виховання дошкільників. Батьківський авторитет.

Умови успішної співпраці дошкільного навчального закладу з родинами. Завдання, зміст та форми організації роботи дошкільного навчального закладу з батьками. Педагогічне просвітництво серед населення.

Тема 11. Наступність у роботі дошкільного навчального закладу і школи.

Необхідність в наступності роботи дошкільного навчального закладу і школи. Характеристика понять «наступність» і «перспективність».

Показники готовності дитини до школи. Особливості організації життя в дошкільному навчальному закладі.

Форми спільної роботи дитячого садка і школи.

Робота з сім'єю щодо підготовки дітей до школи.

4. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

**5. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО
ВИПРОБУВАННЯ**

**Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова**

Факультет педагогіки та психології

Ступінь	<i>Магістр</i>	
Галузь знань	<i>01 Педагогічна освіта</i>	Додаткове вступне випробування
Спеціальність	<i>Дошкільна освіта</i>	
На базі ступеня	<i>Бакалавр</i>	

Екзаменаційний білет № 1

1. Розкрийте зміст поняття «педагогіка» та схарактеризуйте основні категорії педагогіки.
2. Визначте мету і зміст виховання дітей у східнослов'янських племен.
3. Розкрийте завдання та принципи функціонування дошкільної освіти за Законом України «Про дошкільну освіту».

Затверджено на засіданні Приймальної комісії Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Протокол № __ від «__» березня 2017 р.

Голова фахової комісії _____ /
Підпис

Бондар В.І.
прізвище, ім'я, по-батькові

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ш. А. Амонашвили Психологические основы педагогики сотрудничества.- К.,1991.
2. А.М Алексюк. Загальні методи навчання.- К., 1981.
3. Л. В.Артемова/ Історія педагогіки України: Підручник для студ. Вищих навчальних закладів/ Л. В. Артемова – Київ: Либідь, 2006
- 4.Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 1999.
5. І. Д. Бех Особистісно зорієнтоване виховання.- К., 1998.
6. І. Д. Бех. Виховання особистості: У 2 кн.: Навч. – метод. видання. – К.: Либідь, 2003.
7. І. Д. Бех Виховання особистості: Сходження до духовності.: Наук. видання. – К.: Либідь, 2006. – 272с.
8. Бурова А., Долинна О., Низковська О. Планування освітнього процесу в сучасному дошкільному закладі // Дошкільне виховання. – 2002. - № 9.
9. Т. Г. Веретенко/ Загальна педагогіка: Навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальних вищих навчальних закладів/ Т. Г. Веретенко;Міністерство освіти і науки України, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна – Київ: Професіонал, 2004.
- 10.Вовк Л.П., Падалка О.С., Черкасов О.В. Персоніфікований систематизатор-хрестоматія досліджень генези історико-педагогічних знань в Україні (II пол. XIX-поч. XX ст.). – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002. – 100 с.
- 11.Вовк Л.П. Падалка О.С. та ін. Українсько-англійський словник навчально-педагогічних понять та термінів: методичний посібник. – К.: Український Центр духовної культури, 2005. – 168 с.
12. Вовк Л.П. Проблеми актуалізації курсу історії педагогіки. Конспект лекцій.- К.,1993.
13. Н. П. Волкова/ Педагогіка: посібник/ Н. П. Волкова – К.: Академія, 2002.
14. Н. П. Волкова/ Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Н. П. Волкова – 3-тє видання, стереотип – К.: Академвидав, 2009.
15. А. М. Волощук/ Тести з педагогіки: посібник/ А. М. Волощук: Міністерство освіти і науки України, Житомирський державний університет імені І.Франка.
16. Георгян Н.М., Зінченко В.М. Дошкільна педагогіка. Курс лекцій. Ч.І,ІІ. – Слов'янськ, СДПУ, 2003.
- 17.Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. – К., 2004.
18. І. В. Зайченко/ Історія педагогіки: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів: у 2-ох книгах, Книга – 1 Історія зарубіжної педагогіки/ . І. В. Зайченко – Київ: Слово, 2010.
19. І. В. Зайченко/ Історія педагогіки: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів: у 2книгаг, Книга – 2. школа, освіта і педагогічна думка в Україні/ І. В. Зайченко; Міністерство освіти і науки – К.: - Слово, 2010.

20. Закон «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001р. - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
21. Зязюн І.А. Педагогіка добра. - К., 2001. - 306 с.
22. Кан-Калик В.А., Никандров М.Д. Педагогическое творчество.- М., 1990.
23. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні. – К,2003.
24. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості.- К., 1989.
25. Костюк Г.С. Рушійні сили розвитку і виховання. - К., 1989.
26. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. - К.: Грамота, 2005.
27. Кузьмінський А. І. В. М. Омеленко / Педагогіка: підручник/ А. І. Кузьмінський, В. М. Омеленко. – К.: Знання, 2007.
28. Лисенко Н.В. Етнопедагогіка дитинства. – К., 2011.
29. Дошкольная педагогика: В 2 ч./ Под ред. Логиновой В.И., Саморуковой П.Г. Ч. 2. М., 1988.
30. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: Навч. посібник.- К., 1996. – 256с.
31. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О.О. Любар; За ред В.Г. Кременя. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003.
32. О. О. Любар/ Історія української школи
33. Н. Є. Мойлюк/ Педагогіка: навчальний посібник/ Н. Є. Мойлюк – 5-те видання, доповнене і перероблене – Київ, 2007.
34. Наступність у навчально-виховній роботі дитячого садка і школи / За ред. Борисової З.Н. – К., 1985.
35. Освіта України: Інформаційно-аналітичний огляд /Під заг. ред. В.Г.Кременя. – К.: ЗАТ „Нічлава”, 2001.
36. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. – К., 2004.
37. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання. – К., 2003. – 328 с.
38. Савченко О. Я./ Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів.- К.: Абрис.- 1997.
39. Сисоєва С. О./ Нариси історії освіти та педагогічної думки України. – К., 2003. – 245 с.
40. Сухомлинський В. О. – Батьківська педагогіка. – К., 1978.
41. Сухомлинський В. О. Вибрані твори. В 5-ти томах.- К.: Радянська школа.- 1976-1977.
42. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: В 5-ти т.- К., 1979-1980. (Передмова. Павлишська середня школа. Сто порад учителю. Народження громадянина. Серце віддаю дітям.).
43. Сухомлинський О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. – К.: А.П.Н., 2003.
44. Сухомлинський О. В. Українська педагогіка у персоналіях: У 2 кн.– К.: Либідь, 2005.
45. Сухомлинський О. В. /Диференційований підхід в історії української школи (кінець ХІХ – перша третина ХХ ст.) монографія / [О. В. Сухомлинського[та ін.]]; Національна академія педагогічних наук України, Інститут педагогіки – Київ: Педагогічна думка, 2013.

46. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка: Навчальний посібник.- К., 1996.
47. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка: Навчально-методичний посібник.- К.: ІСДО, 1997.
48. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори. В 2-х томах.- К., 1983.
49. М. М. Фіцула/ Педагогіка: навчальний посібник/ М. М. Фіцула – 3-тє видання, виправлене, доповнене, стереотип – К.: Академвидав, 2009.
50. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки / За заг. ред. З.Н. Борисової - К., 2004. – 511 с.